

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Hegyaljai KISS Géza*

Cím: *A pesti árvízveszedelem*

Forrás: *Új Magyarorszag (Vasárnapi Újság)*

16n.

1938 III. 13.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

614.81

Hely

Idő

"1838"

Személy

A PESTI ÁRVIZVESZEDELEM

(1838 március 13—17)

Irta: **DR. HEGYALJAI KISS GÉZA**

KEDDEN KEZDŐDÖTT. És péntekig tombolt-rombolt a bősüzt Duna rettenetes áradása. Régi nagy árvizeknél 23 lábba emelkedett a víz. Most pedig már kedden 22 láb volt, három nap múlva pedig 29 foknál is jóval magasabb volt a budai vízmérő 0 pontja felett. Sem a krónikairódalom, sem az emberi emlékezet nem tud hasonlóról. Március közepe van. Északon már korai napsütésben tündökölnék a hegyormok, patakokban szakad le a hóolvadás a folyókba. Az Alföldön még tél van. Esztergomtól Bécsig ágaskodó jégtáblákkal van telve a Duna medre.

Kedden, 13-án délben megindul a Duna jege. Robaj nélkül, csendesen. 5 óra után mintha forna a víz, emeli a jég tömegét és tornyokba rakja. Vácnál átszakítja a töltést.

Pest ezzel megnyugszik. Kiadta a folyam a mér-gét. A színházban folyik az előadás. Még nincs vége a darabnak, mikor híre fut: „A Duna már a városban van!” Tereken, telkeken, pincékben felfakad a víz. És jön az ár! A város piacán omlik a hullám, a Váci-utcán végig. A lónak hasig ér a jeges víz. Átcsap hamarosan a Terézváros, Józsefváros felé.

Szerdán, 14-én hajnalban a csónakok kezdenek nagyon keresettek lenni. 40 pengőért lehet egy csónakot bérelni, ha hozzájut valaki. De 400-at is kérnek, akinek a holmiját Budára kell átmenteni!

A Kigyó-utca víz alatt. Aki át akar kelni, övig, majd nyakig érő vízen úszik át. Az átnedvesedett ruha percek alatt csonttá fagy. A Sebestyén-piacra jövőmenő ladikok szállítják a népet. 7 órakor száll ladikra Wesselényi Miklós, a gyásznapi „árvízi hajós”-a. A harangszavú báró evez, kormányoz. A Leopold-, Kalap-, Apáca-utcákból többször fordul megrakodva. A veszedelem nő. Nemcsak a hullámok magasodnak, hanem a házak is kezdenek összeomlani. Öt óra tájban a borult égből hó szakad. Az este leborul, az éjszaka mély sötét lesz. Dűledék, házrom, jégtömb, bútor, gerenda állja útját a dereglyének. Rekedt hangok torkukszakadtából rimázkodnak segítségért.

Este kilenckor eszik valamit a báró egy vendég-lőben és tizkor megint hajóra száll. Hajósai félig részegesek. Józanon alig mertek volna vakmerő útjukra vállalkozni. Sokszor abban a pillanatban, amint hajójába szedi az ormokról az asszonyt, csecsemőt, öreg-et, beleomlik a ház a kétöles áradásba.

Éjfél után a hold áttör a fellegen. Csak egy

lámpás és egy templomi gyertya világít az árvízi hajón. Hajnali ötkor — egy kis pihenésül — másra bízza hajóját.

Csütörtökre, március 15-ére virrad. A nap fénye tengeren terül szét és romokon. Bútorok közt vízbefult lovak, marhák tetemei. Tükör, kép, zongora, bölcső, kapu, láda, párna, paplan a vizen. Számtalan kutya üvölt az árban, de ha a hajóra hívják, ott marad a romon. A legtöbb kapun nem lehet bemenni, mert a víz a kőboltozatig ér. A Józsefváros egészen letarolva. A Ludovikánál a menedék szigete. A Práter-utcán felakadt a fákony egy fedél. Minden pillanatban lezuhanhat. 30 kétségbeesett esedezik rajta. Egy emeletes háznak egyetlen falán már csak a fatornác áll valahogy. Ezen is harminc könnyörgő. S a báró hajójára nem fér több harminc

embernél. Ekkor megteneklik a sajka egy kert fáin. Alig bír tovább vergődni. És mikor megmenti a szerencsétleneket, öt ember támadja meg a bárót, hogy a csónak az övé. Ladik nélkül marad. Ellenben fosztogatók járnak, ácsolt tutajokon.

Egy órát alszik a vasember és megint munkának dől. Károlyi Istvánék Főtről, mások máshonnan kenyeret hoznak az éhezőknek. A rokkantak épületében sokezer ember talál menedéket. A vármegyeháza, a Ferenciek kolostora tömve. A Szervita-ház, a József-piac és a Nagypiac egy része maradt szárazon. Délről mintha apadna a víz. Csakhogy amint fogy a víz, annál inkább repedeznek, dűledeznek az épületek.

Este 9-kor kiszáll a báró. Néhol már száraz, de a Nemzeti Színháznál víz van. Éjfél után vergődik haza, szakadó esőben. Éjjel éri el a víz a legmagasabb állását: 29 láb, 7 hüvelyk, 5 linea a Duna legalsó állása felett.

Péntek, március 16. A vízőzön szállni kezd.

Szombat, március 17. A budai királyi palota 66 terme tömve megmentettekkel: Wesselényi vett rá a mentésre több mágnást. Csak Széchenyi vesztgel lakásán, tompultan. Kossuth Lajos budavári börtönében remeg szülei életéért.

A kutak megromlott vizétől sok ember megbetegszik. A Wesselényi gyomra is megsínyli. Szeme világa elvesztésében is része volt a megerőltető evezésnek. Köztudomású, hogy Wesselényi ellen a bécsi kormány pereket folytat. István főherceg mégis megköszöni a hatalmas munkát az üldözött Wesselényinek.

Az önfeláldozó árvízi hajósok munkájának szinte hihetetlen az eredménye! Olyan serényen és szerencsésen győzték le az összes akadályokat, hogy minden ezer lakos közül csak egy vesztette el életét a tomboló és romboló áradásban. Pest 151 halottat szá-

molt össze. A házakat ellenben nem lehetett megmenteni. Pest 4580 épületéből 2281 összedült, 827 hasznavehetetlen lett. Buda 762 épülete közül 207 egészen, 262 részben dült össze. A kár 11.000 pengő forint.